

Sygn. akt II PK 149/16

POSTANOWIENIE

Dnia 14 marca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bogusław Cudowski

w sprawie z powództwa A. D.

przeciwko C. w W.

o odszkodowanie,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 14 marca 2017 r.,

skargi kasacyjnej powódki od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 27 maja 2014 r., sygn. akt III APa 11/14,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i zasądza od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w W. na rzecz adwokata A. S. kwotę 1350 zł (tysiąc trzysta pięćdziesiąt) powiększoną o stawkę podatku od towarów i usług, tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w [...] wyrokiem z 27 maja 2014 r. zmienił wyrok Sądu Okręgowego w W. z 30 grudnia 2013 r. w ten sposób, że oddalił powództwo. Powódka domagała się zasądzenia od pozwanego odszkodowania w kwocie 100.000 zł z tytułu rozwiązania z nią stosunku pracy z zachowaniem ustawowego okresu wypowiedzenia na podstawie art. 415 k.c., 445 k.c. w zw. z art. 300 k.p.

Wyrok Sądu Apelacyjnego powódka, reprezentowana przez pełnomocnika z urzędu, zaskarżyła w całości. Zarzuciła naruszenie: (-) art. 2 Konstytucji RP w zw. z

art. 122 k.p. poprzez przyjęcie, że pracodawca nie może ponieść odpowiedzialności w pełnej wysokości wobec pracownika; (-) art. 47¹ k.p. w zw. z art. 45 k.p. przez wadliwą wykładnię powołanych przepisów oraz błędne zastosowanie, polegające na przyjęciu, że wypowiedzenie stosunku pracy było „zwykłe” z zachowaniem terminu wypowiedzenia, co w rzeczywistości nie miało miejsca; (-) art. 47¹ k.p. w zw. z art. 361 k.c. i art. 415 k.c. w zw. z art. 300 k.p. przez wadliwą wykładnię powołanych przepisów polegająca na przyjęciu braku możliwości dochodzenia przez skarżącą odszkodowania w pełnej wysokości na podstawie odpowiedzialności kontraktowej; (-) art. 58 k.p. poprzez jego niezastosowanie i przyjęcie, że nie jest możliwe dochodzenie przez skarżącą odszkodowania w pełnej wysokości na podstawie odpowiedzialności kontraktowej; (-) art. 415 k.c. poprzez niewłaściwe zastosowanie i ocenę roszczenia tylko i wyłącznie na podstawie tego przepisu bez powiązania z art. 58 k.p.; (-) art. 415 k.c. poprzez niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że w sprawie nie zachodzą przesłanki uzasadniające odpowiedzialność pozwanego na jego podstawie, gdy ze stanu faktycznego jednoznacznie wynika, że spełnione są wszystkie elementy uzasadniające taką odpowiedzialność, tj. bezprawność działania, szkoda i związek przyczynowy pomiędzy działaniem pozwanej a powstaniem szkody; (-) art. 122 k.p. w zw. z art. 300 k.p. w zw. z art. 24 i art. 64 ust. 1 i 2 oraz art. 2 Konstytucji RP przez ich nieuwzględnienie i naruszenie prawa skarżącej do ochrony w pełnej wysokości jej praw majątkowych wynikających z umyślnego, niezgodnego z prawem wypowiedzenia umowy o pracę; (-) art. 20 ust. 3 KN poprzez błędne zastosowanie, polegające na przyjęciu, że wypowiedzenie umowy nastąpiło z zachowaniem okresu wypowiedzenia; (-) art. 361 § 2 k.c. poprzez przyjęcie, że pomiędzy bezprawnym rozwiązaniem stosunku pracy bez wypowiedzenia, a nieuzyskaniem przez pracownika z tego powodu wynagrodzenia przez czas poszukiwania pracy nie zachodzi adekwatny związek przyczynowy.

Ponadto zarzucono naruszenie przepisów postępowania: (-) niezastosowanie art. 382 k.p.c. poprzez pominięcie istotnej części zebranego materiału dowodowego, a tym samym niewłaściwe zastosowanie art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. poprzez niewskazanie w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku przyczyn, dla których Sąd Apelacyjny w [...] przyjął, że powódka nie

wykazała przesłankę, jakie art. 415 k.c. wiąże z odszkodowaniem, mimo że wskazała wszystkie; (-) art. 102 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i obciążenie powódki kosztami postępowania apelacyjnego, w momencie kiedy była ona zwolniona z ponoszenia kosztów sądowych oraz że z całości zebranego materiału dowodowego i okoliczności sprawy wynika, że jej sytuacja materialna jest poważna, nasilona oraz trwała i uniemożliwia uiszczenia kosztów procesu na rzecz pozwanego.

W ocenie skarżącej, skarga kasacyjna powinna zostać przyjęta do rozpoznania, ponieważ jest ona oczywiście uzasadniona, ponadto w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne.

Powódka wskazała, że Sąd drugiej instancji pomimo tego, iż przyjął ustalania Sądu pierwszej instancji za własne pominął ich istotną część dotyczącą m.in. faktu, że pozwany w sposób bezprawny, celowy i wynikający z niskich pobudek (delikt) rozwiązał z powódką stosunek pracy, następnie, na poparcie tych działań, nie chciał dobrowolnie wykonać wyroku dotyczącego przywrócenia powódki do pracy, a ponadto faktu, iż powódka usilnie starała się w okresie pozostawania bez pracy znaleźć inną pracę, zatem jej postawa nie była bierna i nie przyczyniła się swym zachowaniem do powstania szkody we wskazanej wysokości. Zatem, jak wskazała skarżąca, w sprawie zostały spełnione wszystkie przesłanki określone w art. 415 k.c. i tym samym żądanie wypłaty odszkodowania jest zasadne.

Ponadto, skarżąca stwierdziła, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, to jest czy samodzielna, czyli odrębna odpowiedzialność za czyn niedozwolony, tak jak to wskazał Sąd Apelacyjny, powołując się na uchwałę składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z 18 czerwca 2009 r., I PZP 2/09, dotyczy możliwości dochodzenia odszkodowania na podstawie przepisów Kodeksu cywilnego ponad odszkodowanie przysługujące pracownikowi z mocy Kodeksu pracy w zasadzie tylko w przypadku zwolnienia dyscyplinarnego? Czy dotyczy także każdego innego wypowiedzenia umowy o pracę przez pracodawcę, który zachowując się w sposób szczególnie kwalifikowany umyślnie narusza przepisy o rozwiązaniu umowy o pracę dążąc do rozwiązania stosunku pracy, a niezgodność z prawem (bezprawność) takiego rozwiązania umowy o pracę przez pracodawcę została wykazana przez pracownika za pomocą powództwa przewidzianego w Kodeksie

pracy (o uznanie wypowiedzenia za bezskuteczne, o przywrócenie do pracy lub odszkodowanie).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (pkt 4).

Skarżący wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania opiera na twierdzeniu o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej ze względu na pominięcie części materiału dowodowego oraz na występowaniu w sprawie istotnego zagadnienia prawnego.

Oczywista zasadność skargi kasacyjnej w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zachodzi wówczas, gdy bez pogłębionej analizy zastosowanych przez sąd przepisów prawa materialnego lub procesowego, bez wnikania w szczegóły postępowania dowodowego dla oceny naruszenia przepisów prawa procesowego, można stwierdzić zasadność przytoczonych podstaw kasacyjnych. Jak podkreśla się w orzecznictwie, oczywista zasadność skargi kasacyjnej wynika z oczywistego, widocznego *prima facie* naruszenia przepisów prawa (por. postanowienie SN z 10 lipca 2007 r., II UK 45/07, LEX nr 898439). Oznacza to, że skarżąca, powołując się na przesłankę oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, powinna wykazać, że przesłanka ta rzeczywiście zachodzi – to znaczy wskazać w czym w jej ocenie wyraża się „oczywistość” zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest oczywiście uzasadniona. Wskazane przez skarżącą okoliczności (naruszenie bliżej niesprecyzowanych przepisów postępowania), w ocenie Sądu Najwyższego, nie dowodzą oczywistej zasadności skargi kasacyjnej w przedstawionym wyżej znaczeniu.

Przechodząc z kolei do oceny twierdzenia skarżącej o występowaniu w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, zagadnienie prawne w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. to zagadnienie, które wiąże się z określonym przepisem

prawa materialnego lub procesowego, którego wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale przede wszystkim dla rozwoju prawa lub ma znaczenie precedensowe dla rozstrzygania innych podobnych spraw. Wymóg ten jest uzasadniony publicznymi celami rozpoznania skargi kasacyjnej przez Sąd Najwyższy (por. postanowienia SN: z 25 października 2007 r., V CSK 356/07, LEX nr 621243; z 6 czerwca 2012 r., I UK 113/12, LEX nr 1675224). Twierdzenie o występowaniu w sprawie istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. postanowienia SN: z 10 marca 2010 r., II UK 363/09, LEX nr 577467; z 17 marca 2015 r., I PK 4/15, LEX nr 1661934 oraz powołane tam orzeczenia).

Sformułowane we wniosku zagadnienie prawne nie spełnia powyższych warunków. Po pierwsze, skarżąca nie sprecyzowała przepisów prawa, na podstawie których skonstruowała to zagadnienie. Niezależnie od tego, sformułowane przez nią wątpliwości zostały dogłębnie przeanalizowane i rozstrzygnięte w uchwale Sądu Najwyższego (skład 7 sędziów) z 18 czerwca 2009 r., I PZP 2/09, OSNP 2010 nr 1-2, poz. 1. Warto w tym miejscu przypomnieć, że w uzasadnieniu tej uchwały Sąd Najwyższy podkreślił m.in., że wypowiedzenie umowy o pracę jest w judykaturze traktowane jako „zwykły”, tj. prawem przewidziany sposób prowadzący do rozwiązania przez pracodawcę stosunku pracy na czas nieokreślony, który wprawdzie wymaga wskazania oraz istnienia rzeczywistej przyczyny uzasadniającej wypowiedzenie, tyle że nie musi ona być szczególnie istotna, mieć szczególnej wagi lub nadzwyczajnej doniosłości, byleby wypowiedzenie nie było arbitralne, dowolne i nieuzasadnione lub sprzeczne z zasadami współżycia społecznego. Ponadto, że obowiązujący system ograniczonej odpowiedzialności pracodawcy za wadliwe wypowiedzenie umowy o pracę oparty został na założeniu szybkiego, choć uproszczonego, ale dogodnego dochodzenia przez pracownika roszczeń, tyle że w zakresie i na ogół w ograniczonej (limitowanej), ale pewnej do uzyskania wysokości w przypadkach sądowego stwierdzenia wadliwości dokonanego przez pracodawcę wypowiedzenia umowy o

pracę. Taka dyferencjacja i modyfikacja roszczeń pracowniczych w prawie pracy - w odróżnieniu od cywilnoprawnej zasady pełnego odszkodowania - oparta została na racjonalnym kompromisie partnerów społecznych, godzącym usprawiedliwione interesy pracownika i pracodawcy. W tej normatywnej koncepcji zakłada się, że roszczenia ze stosunku pracy zostały wyczerpująco określone w przepisach prawa pracy, co wyklucza dopuszczalność posiłkowego stosowania przepisów Kodeksu cywilnego poprzez nieznajdujące w takich sprawach zastosowania odesłanie z art. 300 k.p. Przepisy regulujące uprawnienia pracownika w razie nieuzasadnionego lub niezgodnego z prawem wypowiedzenia umowy o pracę przez pracodawcę nie pozostają „w związku z art. 300 k.p.”, ale w opozycji (*a contrario*) do art. 300 k.p. Sąd Najwyższy podkreślił również, że przepisy Kodeksu pracy autonomicznie regulują roszczenia majątkowe przysługujące pracownikowi, z którym pracodawca w sposób niezgodny z prawem rozwiązał stosunek pracy za wypowiedzeniem, bo czynią to w sposób odrębny i różniący się w istotnych elementach od regulacji cywilnoprawnych.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca nie przedstawiła żadnych argumentów prawnych, które uzasadniały zmianę przedstawionego wyżej stanowiska judykatury.

Z tych powodów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., rozstrzygnięto jak w sentencji.

O kosztach postępowania, uwzględniając wniosek skargi o zasądzenie na rzecz pełnomocnika z urzędu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powódce z urzędu, orzeczono na podstawie art. 98 § 3 k.p.c. oraz § 13 ust. 4 pkt 2 w zw. z 12 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 461) – stosowanych w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z 398²¹ k.p.c.